

Valtiovarainministeriö

Lausuntopyyntönnö 8.5.2014 VM065:00/2012

Lausunto kuntalakia koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta

Lohjan kaupunginhallitus on käsitellyt otsikkoasiaa kokouksessaan 18.8.2014 § 315 ja päättänyt antaa seuraavan lausunnon kuntalaki-luonnoksesta (jaottelu on ministeriön ohjeistuksen mukainen):

- kunnan toiminnan käsitteestä (6 §): Ei huomautettavaa.
- kunnan tehtäviä, järjestämisvastuuta ja palvelujen tuottamista koskevista ehdotuksista (7-9 §): Ei huomautettavaa.
- kuntatalousohjelmasta (12 §): Kuntatalouden sitominen kiinteämmin osaksi julkisen talouden kokonaisuutta sisältää sekä mahdollisuuksia että riskejä. Riskinä on, että kuntatalousohjelmat ainoastaan kaventavat kuntien valtaa talousasioissa ja kasvattavat valtion valtaa kuntiin nähden ilman että valtio mitenkään sitoutuu turvaamaan tai auttamaan kuntia talousasioissa. Toisaalta kuntatalousohjelmalla voidaan pyrkiä aidosti tasapainottamaan kuntataloutta ja varmistamaan erityisesti peruspalvelujen rahoitus. Voimassa olevassa valtion ja kuntien välisessä peruspalveluohjelmassa on tässä suhteessa arvokas lupaus, että maan hallitus "pidättäytyy uusien, kuntien menoja lisäävien tehtävien ja velvoitteiden antamisesta ilman, että se päättää samalla vastaavansuuruisista tehtävien ja velvoitteiden karsimisesta tai uusien annettavien tehtävien ja velvoitteiden täysimääräisestä rahoittamisesta". Kuntien kannalta olisi hyvä jos tämän kaltainen lupaus kirjattaisiin myös pysyvään lainsäädäntöön tai ainakin sen perusteluihin.
- 14 §: ei ole perusteltua, että valtuustossa saakka on käsiteltävä omistajaohjausta ja konserniohjeita koskevia asioita. Nämä tehtävät kuuluvat kunnanhallitukselle. Samoin liikelaitoksille asetettavat toimintatavoitteet ja taloustavoitteet kuuluvat lähinnä kunnanhallituksen, ei valtuuston tehtäviin.
- kuntavaalien ja valtuuston toimikauden alkamisen ajankohdan muuttamisesta (15 §): Ei huomautettavaa.
- valtuuston kokoa koskevasta sääntelystä (16 §): Ei huomautettavaa.

- osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä vaikuttamistoimielimiä kuten nuorisovaltuustoa koskevista ehdotuksista (5 luku): Ei huomautettavaa.
- kunnan toimielinorganisaation ja johtamisen vaihtoehtoisista organisointitavoista (31, 34 ja 38 §): 38 §:ssä pitää olla viittaus 14 §:ään, jotta selvästi tulee se kuva, että kunnanhallitus toimii valtuuston alaisuudessa, ja että kunnanhallituksen on toimittava valtuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti.
- 35 § 1 momentin toinen lause tulisi hyväksyä muodossa: Erottamispäätös voi koskea joko kaikkia toimielimeen valittuja tai osaa heistä.”
- alueellisia toimielimiä koskevista ehdotuksista (37 §): Ei huomautettavaa. Lohjalla on jo käytössä Lähidemokratia -malli, jossa kunnan alue on jaettu kahdeksaan osa-alueeseen, joilla kullakin on oma alueellinen toimielin. Ehdotettu lakimuutos vastaa pitkälti Lohjan tavoitteita lähidemokratian edistämisessä.
- kuntastrategiasta (39 §): (39 § 3 mom.) Ei huomautettavaa.
- kunnanhallituksen ja kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävistä (40 ja 41 §): Ei huomautettavaa.
- johtajasopimuksesta (43 §): Ei huomautettavaa.
- 45 § on sisällöltään sekava. Pykälää voi tulkita niin, että ns. poliittinen virkamieskaupunginjohtaja tai apulaiskaupunginjohtaja (jollaisia lainsäädäntö ei tunne lainkaan) voidaan valita myös pormestariksi. Tämä sekoittaa entisestään kunnallisjohdon roolijakoa. Roolijako tulee pitää selkeänä, poliitikot ovat poliitikkoja ja virkamiehet ovat virkamiehiä, jotka hoitavat tehtäviään tasapuolisesti ja virkavastuulla. Pormestarijärjestelmä sinänsä ei ole huono, mutta se on rajattava niin, että pormestariksi voidaan valita vain valtuutettu.
- omistajaohjausta ja kuntakonsernin johtamista koskevista ehdotuksista (6 §, 47-49 §): Ei huomautettavaa.
- kuntien yhteistoimintaa koskevista ehdotuksista (8 luku): 67 §:n mukainen liikelaitoksen yhtymäkokous tulee säätää julkiseksi. Kaikkien kunnallisten toimijoiden ylimpien päätöksentekoelementtien kokousten tulisi olla julkisia, jollei jokin erityinen syy vaadi yksittäisen asian osalta ei-julkista käsittelyä.
- luottamushenkilöiden vaalikelpoisuuteen ehdotetuista muutoksista, erityisesti kunnanhallituksen osalta tytäryhteisöjen hallituksen jäseniä ja puheenjohtajistoa koskevista ehdotuksista (74 § 1 ja 4 mom.): Ei huomautettavaa.
- päätoimisen ja osa-aikaisen luottamushenkilön asemaa ja luottamushenkilön oikeutta saada vapaata työstään koskevista ehdotuksista (81 ja 82 §) : Ei huomautettavaa.
- sidonnaisuuksien ilmoittamisesta (85 §): Ei huomautettavaa.
- kunnallisen puoluerahoituksen läpinäkyvyyttä koskevista ehdotuksista (19 § 2 mom. ja 83 § 3 mom.): Esitetyn 19 §:n ehdotukset valtuustoryhmistä ja niiden tukemisesta ovat perusteltuja. Tässä on kyse kunnan oman demokratiatoiminnan ja kansalaisyhteiskunnan vahvistamisesta. Samoin

83 §:n 3 mom:n säädös ns. puolueveron kantomahdollisuudesta ovat perusteltu, koska kyseinen menettelytapa on ollut jo monissa kunnissa pitkään käytössä, myös Lohjalla.

- otto-oikeuden rajaamisesta kunnanhallitukselle (93 §): Ei huomautettavaa.
 - toimielinten sähköisiä päätöksentekotapoja koskevista ehdotuksista (99-101 §) sekä kunnan ilmoitusten, kunnan toimintaa koskevien tietojen ja pöytäkirjojen julkaisemisesta tietoverkossa (109 ja 110 §, 141 §): 102 §:ää on tarkennettava niin, että julkisuusvaatimus koskee myös kuntayhtymän valtuustoa, kuntayhtymäkokousta ja liikelaitos- kuntayhtymän yhtymäkokousta. 104 §:ssä on tulkintaongelmien välttämiseksi syytä mainita myös varajäsenet. 109 §:n mukainen sääntely on tervetullut nykyaikainen ratkaisu. Toivottavaa olisi, että esim. Suomen Kuntaliitto inventoisi muutoksen ulkopuolelle jäävät erityislainsäädännön mukaiset velvoitteet ilmoitustaulun käyttämiseen. 110 §:ssä olevaa luetteloa on syytä täydentää niin, että siinä mainitaan myös kunnalliset kuulutukset ja ilmoitukset.
 - alijäämän kattamisvelvollisuudesta määrääjassa ja alijäämän kattamisvelvollisuuden ulottamisesta kuntayhtymiin (111 §): 111 §:n sisältö jää epäselväksi liikelaitoskuntayhtymien osalta. Selvyyden vuoksi on syytä mainita, että alijäämän kattamisvelvoite koskee myös niitä.
 - erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän arviointimenettelyistä (119 ja 120 §): Ei huomautettavaa.
 - tarkastuslautakuntaa koskevista ehdotuksista (122 §): Ei huomautettavaa.
 - tilintarkastuksesta (123 §): Ei huomautettavaa.
 - tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajien tietojensaantioikeudesta (125 §): Ei huomautettavaa.
 - kunnan toimintaa markkinoilla koskevista ehdotuksista kuten kunnan myöntämien lainojen, takausten sekä vakuuksien rajoittamisesta, kunnan kiinteistön luovutuksesta ja julkisen palvelun velvoitteesta (15 luku): Ei huomautettavaa.
- luku 16 Oikaisuvaatimukset ja kunnallisvalitukset: Lakiluonnos ei puutu lainkaan nykyisen kuntalain ehkä suurimpaan heikkouteen, eli valitusten pitkään käsittelyaikaan. Lukuisissa Suomen kunnissa erilaiset hankkeet makaavat odottamassa toteutusta, koska valituksia ei ole saatu käsiteltyä kohtuullisessa ajassa. Tähän ongelmaan on puututtava uudessa kuntalaissa. Oikaisuvaatimuksia koskevat pykälät voisivat olla ehdotuksen mukaisia. Vireillä olevassa hankkeessa valitusjärjestelmän uudistamiseksi tulisi harkita valituslupajärjestelmän ja seurantajärjestelmän käyttöönottoa valitusten käsittelyn nopeuttamiseksi. Samoin hallintolain 64 §:n uudistus on tarpeen kuluvastuun aikaansaamiseksi edellä mainitun epäkohdan poistamiseksi.
- 141 §:n 1 mom:n säädös siitä, että sähköisistä pöytäkirjoista on siivottava henkilötiedot valitusajan jälkeen pois, tuntuu oudolta. Jos henkilötiedot saavat olla näkyvissä valitusaikana netissä, niin miksi ne on siivottava pois 14 vrk:n oikaisuvaatimusajan jälkeen. Kyseessä on myös ylimääräinen työ, joka vaikeuttaa pöytäkirjojen nähtävillä pitoa sähköisessä muodossa.

Säädös on poistettava tarpeettomana.

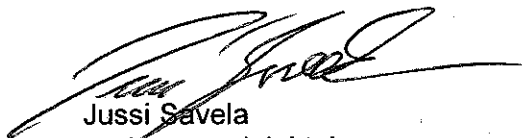
• lakiluonnoksen rakenteesta ja siirtymäsäännöksistä: vaikuttaa siltä, että lain voimaantulo 1.1.2015 on liian nopea kun ottaa huomioon lausuntokierrokselta tulevan palautteen määrän ja lain laajuuden ja merkityksellisyys. Erityisesti lakiluonnoksen 16. luku (oikaisuvaatimukset ja valitukset) vaatii vielä paljon työstämistä. Lakiluonnoksen siirtymäsäännöksiä voidaan pitää monimutkaisina.

Tässä yhteydessä haluamme ottaa kantaa myös henkilöstön irtisanomissuojaan kuntaliitostilanteissa, vaikka sitä koskevat säännökset sisältyvät kuntajakolakiin. Nykyisessä kuntajakolaissa on yhdistyvien kuntien henkilöstölle taattu viiden vuoden irtisanomissuoja. Lohjan kaupunginhallitus katsoo, että tulevien vuosien kuntaliitosten edistämiseksi olisi irtisanomissuoja lyhennettävä 2-3 vuodeksi.

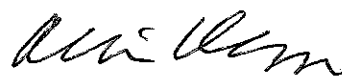
Lohjan nuorisovaltuusto on kokouksessaan muodostanut näkemyksen koskien kuntalain muutosluonnoksen nuorisovaltuustoja koskevia ehdotuksia. Lausunto on seuraavansisältöinen:

"Jokaisessa kunnassa tulee mielestämme olla nuorille vaikuttamismahdollisuus, jonka takia kannatamme ehdotusta, että jokaisessa kunnassa tulee olla toimiva nuorisovaltuusto. Käytämme termiä 'toimiva', sillä nuorisovaltuuston resursseja tulee lisätä toimivuuden lisäämiseksi, jottei nuorisovaltuutettujen kehitysideoita pysäytetä rahatilanteen vuoksi. Toivomme, että nuorisovaltuustoiden lausunnoille kunnissa, annetaan riittävästi painoarvoa, nuoria koskevia, kuntien sisäisiä uudistuksia käsiteltäessä."

LOHJAN KAUPUNGINHALLITUS

Jussi Savela
vs. kaupunginjohtaja
tekninen johtaja

Mikko Kuosmanen
kaupunginsihteeri